

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 2/2018

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Γ' ΤΜΗΜΑ)**

Συνεδρίαση της 16^{ης} Ιανουαρίου 2018

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αθηνά Αλεφάντη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γιολάντα Παπαρούνη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθ. ερωτήματος : Το με αρ. πρωτ. 2046/25.08.2017 ερώτημα Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γενική Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος, Δ/ση Δασικών Έργων και Υποδομών, Τμήμα Β (Δασοτεχνικής Διευθέτησης Λεκανών Απορροής και Έργων Ορεινής Υδρονομίας).

Ερώτημα : Ερωτάται εάν θεωρούνται σε ισχύ επιμέρους διατάξεις του π.δ. 437/1981 (Α'120) «Περί μελέτης και εκτελέσεως δασοτεχνικών έργων», μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 Α'/08.08.2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», δεδομένου ότι από τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 377 του νόμου αυτού ορίζεται ότι: «4. Καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο.»

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδότησε ως εξής:

Διαδικαστικό ιστορικό

1. Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, στο οποίο δεν παρατίθεται συγκεκριμένο πραγματικό, προκύπτει ότι το ερώτημα βασίζεται σε προβληματισμό της υπηρεσίας ως προς την εφαρμογή των μνημονευόμενων σε αυτό διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α'147) στη μελέτη και εκτέλεση δασοτεχνικών έργων, ζητήματα τα οποία ρυθμίζονταν από τις μνημονευόμενες, ομοίως, στο έγγραφο ερώτημα διατάξεις του π.δ. 437/981 (Α'120).

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 998/1979 "Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας" (ΦΕΚ Α 289), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 32 παράγραφος 1 του Ν. 4280/2014 (Α'159), ορίζεται ότι : "Σκοπός του παρόντος νόμου είναι ο καθορισμός των συγκεκριμένων μέτρων προστασίας για τη διατήρηση, ανάπτυξη και βελτίωση των δασών, των δασικών εκτάσεων και των δημόσιων χορτολιβαδικών και βραχωδών εκτάσεων..." και στις παραγράφους 1,2 και 3 του άρθρου 16 του ίδιου νόμου με τον τίτλο «Ειδικά δασοτεχνικά έργα» ότι : "1. Αι αρμόδιαι υπηρεσίαι δασοτεχνικών έργων μεριμνούν δια την κατασκευήν των πάσης φύσεως τεχνικών έργων και την εκτέλεσιν των πάσης φύσεως εργασιών προστασίας και αναπτύξεως των δασών και δασικών εκτάσεων. Ειδικότερα εις την αρμοδιότητα των ως άνω υπηρεσιών ανήκει ο προγραμματισμός, η μελέτη και εκτελέσεις των έργων και εργασιών της δασικής οδοποιίας ... των δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και δασικών κτιρίων, της δασοτεχνικής διευθέτησεως χειμάρρων και των προστατευτικών αναδασώσεων, βελτιώσεως ορεινών βοσκοτόπων, τοποθετήσεως πινακίδων, κατασκευής υδατοδεξαμενών και υδραγωγών, ως και συντηρήσεως και επισκευής των εν γένει τεχνικών έργων και εγκαταστάσεων.

2. Εις τα δημόσια δάση και δασικάς εκτάσεις, τα κατά την προηγούμενην παράγραφον έργα εκτελούνται επί τη βάσει πενταετούς προγράμματος καταρτιζομένου υπό της δασικής υπηρεσίας ... Τα εν λόγω πενταετή προγράμματα εγκρίνονται υπό του Υπουργού Γεωργίας μετά γνώμην του

Τεχνικού Συμβουλίου Δασών, εις ο μετέχει μετά ψήφου δια την επ' αυτών συζήτησιν και ο Γενικός Διευθυντής Εγγείων Βελτιώσεων. Αι δια τα έργα ταύτα αναγκαιούσαι μελέται συντάσσονται είτε απ ευθείας υπό της δασικής υπηρεσίας είτε κατόπιν αναθέσεως κατά τας περί εκπονήσεως μελετών του Δημοσίου διατάξεις. ...

3. Τα κατά την παράγραφον 1 δασικά έργα και εργασίαι εκτελούνται προκειμένου περί δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων παρά της δασικής υπηρεσίας είτε δι' αυτεπιστασίας είτε δι' εργολαβίας, μετ' απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του οικείου νομάρχου. Δια προεδρικού διατάγματος εκδιδόμενου προτάσει του Υπουργού Γεωργίας καθορίζονται ειδικώτερον και κατά παρέκκλισιν από πάσης άλλης διατάξεως αφορώσης γενικώς εις τα δημόσια έργα, τα της χρηματοδοτήσεως αυτών και διαχειρίσεως των σχετικών πιστώσεων, αι κατηγορίαι, κατά είδος ή ύψος απαιτουμένης δαπάνης, των δι' αυτεπιστασίας εκτελουμένων έργων, ως και των έργων ων η εκτέλεσις είναι δυνατή άνευ διαγωνισμού, τα της προκηρύξεως, διενέργειας και εκτελέσεως των σχετικών διαγωνισμών, τα της επιβλέψεως και παραλαβής, τα του τρόπου συντηρήσεως των ως είρηται έργων, καθώς και πάσα άλλη λεπτομέρεια σχετική προς την εκτέλεσιν των δασοτεχνικών έργων."

3. Κατ' εξουσιοδότηση της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 16 παρ.3 του Ν. 998/1979, ως και των διατάξεων των άρθρων 223¹ και 312² του Ν.Δ. 86/1969 «Περί Δασικού Κώδικος» (Α' 7), εκδόθηκε το Π. Δ/μα 437/1981 "Περί μελέτης και εκτελέσεως δασοτεχνικών έργων" (Α' 120) στο άρθρο 1 (με τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής») του οποίου ορίζεται ότι : "Εις τας διατάξεις του παρόντος διατάγματος υπάγονται η μελέτη και η εκτέλεσις των πάσης φύσεως δασοτεχνικών έργων και εργασιών προστασίας και αναπτύξεως των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας".

Ακολουθως, στο άρθρο 2 (με τον τίτλο «Τρόπος συντάξεως Μελετών») παρ. 1 του ίδιου Π.Δ/τος ορίζεται ότι : «1. Η σύνταξις των μελετών των

¹ « Άρθρον 223. Διά διατάγματος καθορίζονται τα της συντάξεως αναγνωριστικών και προκαταρκτικών μελετών, γενικών σχεδίων (προμελετών), των οριστικών μελετών και των ετησίων προγραμμάτων έργων, τα του ελέγχου, εγκρίσεως και θέσεως εις εφαρμογήν αυτών, τα της αναθεωρήσεως και τροποποιήσεως αυτών, τα της διενεργείας των δημοπρασιών, τα της επιβλέψεως, εκτελέσεως και παραλαβής των εκτελουμένων δασοτεχνικών έργων, τα της εκδόσεως, διαβαθμίσεως και ακυρώσεως των ειδικών πτυχίων εργοληπτών δασοτεχνικών έργων, ως και πάσα σχετική λεπτομέρεια διά την εφαρμογήν του παρόντος άρθρου.»

² « Άρθρον 312. Εις τας περιπτώσεις τας οποίας προβλέπεται υπό του παρόντος κώδικος η έκδοσις διατάγματος, τούτο εκδίδεται επί τη προτάσει του Υπουργού Γεωργίας, αν δεν ορίζεται άλλως εν αυτώ.»

δασοτεχνικών έργων και εργασιών του δημοσίου ενεργείται μετ' απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του, κατά τας περί διοικητικής αποκεντρώσεως διατάξεις, αρμοδίου, είτε απ' ευθείας υπό της αρμοδίας δασικής αρχής, είτε δι' αναθέσεως υπ' αυτής εις ιδιώτας μελετητάς έχοντας τα κατά νόμον προσόντα.», στο άρθρο 3 (με τον τίτλο «Σύνταξις μελετών δι' αναθέσεως») παρ. 1 και 2 ότι: « 1. Οσάκις η μελέτη αποφασίζεται να εκπονηθή δι' αναθέσεως εις ιδιώτην μελετητήν ή ιδιωτικά γραφεία μελετών έχουν εφαρμογήν αι διατάξεις του Ν. 716/1977 "περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως μελετών". 2. Αι αμοιβαί των μελετητών δια τας εν τη προηγουμένη παραγράφω μελέτας καθορίζονται βάσει των εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων περί αμοιβών μελετητών, προκειμένου δε περί μελετών μη προβλεπομένων υπό των διατάξεων τούτων, βάσει ειδικού αναλυτικού τιμολογίου εργασιών μελέτης ή Κώδικος αμοιβών, κυρουμένων δι' αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας, κατόπιν γνωμοδοτήσεως του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών.», στο άρθρο 4 (με τον τίτλο Σύνταξις μελετών δι' αυτεπιστασίας) παρ. 1 και 2 ότι: «1. Η σύνταξις των μελετών δασοτεχνικών έργων δι' αυτεπιστασίας ενεργείται υπό των αρμοδίων δασικών αρχών, δια επιστημόνων, διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών, υπαλλήλων, του Υπουργείου Γεωργίας. Αι μελέται δύναται επίσης νά συντάσσωνται υπό ειδικού κατ' αντικείμενον μελέτης συνεργείου αποτελούμενου.... 2. Η αρμοδία δασική αρχή δύναται μετ' έγκρισιν του Υπουργού Γεωργίας να αναθέτη την εκτέλεσιν βοηθητικών εργασιών της μελέτης εις ιδιώτας επιστήμονας δασολόγους εγγεγραμμένους ή μη εις το υπο του γραφείων μελετών. Η ανάθεσις των μερικών τούτων εργασιών μελέτης ενεργείται δι' απ' ευθείας συμφωνίας υπό της αρμοδίας περιφερειακής δασικής αρχής, η δε αμοιβή του αναδόχου γίνεται είτε κατά μονάδα έργου (π.χ. χιλμ. δασικής οδού) βάσει τιμών μονάδος, είτε κατ' αποκοπήν ή αναλόγως του χρόνου απασχολήσεως ή και άλλως, κατά τα διαλαμβανόμενα εις τας διατάξεις περί αμοιβών, περί των το άρθρον 3 παρ. 2 του παρόντος.»

Στη συνέχεια, στο άρθρο 7 (με τον τίτλο «Τρόπος εκτελέσεως των δασοτεχνικών έργων» παρ. 1 και 2 του ίδιου Π.Δ/τος ορίζεται ότι: «1. Η εκτέλεσις των εν άρθρω 1 αναφερομένων δημοσίων δασοτεχνικών έργων και εργασιών ως και τα ανατιθέμενα να εκτελεσθούν έργα συμφώνως προς τας

διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 998/1979 εις τας δασικές υπηρεσίας ενεργείται υπό των περιφερειακών δασικών υπηρεσιών, δι' εργολαβίας ή δι' αυτεπιστασίας, συμφώνως προς απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του οικείου Νομάρχου. 2. Των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου εξαιρείται η εκτέλεσις των υλοτομικών έργων δια τα οποία θα εξακολουθήσουν ισχύουσai αι κείμεναι περί αυτών διατάξεις και των φυτοριακών τοιούτων, τα οποία εκτελούνται μόνο δι' αυτεπιστασίας.», στο άρθρο 8 (με τον τίτλο «Εκτέλεσις δασοτεχνικών έργων δι' εργολαβίας») παρ. 1 και 3 ότι: «1. Οσάκις τα δασοτεχνικά έργα και εργασίαι εκτελούνται δι' εργολαβίας, η κατασκευή αυτών πραγματοποιείται δι' αναθέσεως ταύτης εις εργολήπτας κекητημένους ειδικόν πτυχίον δημοσίων δασοτεχνικών έργων περί ου τα άρθρα 16³ και επέκεινα του παρόντος, δια συμβάσεως συνομολογουμένης κατόπιν δημοσίου διαγωνισμού. Των διαγωνισμών τούτων δεν δύνανται να αποκλείωνται και Εργολάβοι Δημοσίων Έργων όταν πρόκειται περί τεχνικών κατ' εξοχήν έργων, ως δομικών πάσης φύσεως, έργων δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων, ιδία δε όταν τα έργα τούτα δεν συσχετίζονται άμεσα με δασοπονικούς χειρισμούς. ... 3. Κατά την δι' εργολαβίας εκτέλεσιν των δασοτεχνικών έργων εφαρμόζονται αι περί δημοσίων έργων ισχύουσai εκάστοτε διατάξεις ιδία όσον αφορά εις τα των δημοπρασιών, συμβάσεων, εγγυήσεων εκχωρήσεων, προθεσμιών, ποινικών ρητρών, εκπτώσεως των αναδόχων διαλύσεως των εργολαβιών, νέων τιμών μονάδων, συγκριτικών πινάκων, επιβλέψεως και παραλαβών των έργων, ενστάσεων, αιτήσεων θεραπείας...»

Τέλος, στο άρθρο 9 με τον τίτλο «Εκτέλεσις δασοτεχνικών έργων και εργασιών δι' αυτεπιστασίας» του ίδιου π.δ. ορίζεται ότι: «1. Η δι' αυτεπιστασίας εκτέλεσις των δασοτεχνικών έργων και εργασιών ενεργείται είτε εξ ολοκλήρου απ' ευθείας δι' εργατών, τεχνιτών, επιστατών, εργοδηγών κ.λπ. οίπινες προσλαμβάνονται προσκαίρως υπο της εκτελούσης τα έργα υπηρεσίας, είτε δια μικροεργολαβιών, ήτοι δι' αναθέσεως εις

³ Με το άρθρο 119 του Ν. 4472/2017 (ΦΕΚ Α 74 19.5.2017) με τον τίτλο «Τροποποιήσεις διατάξεων άρθρων του ν. 4412/2016» ορίζεται ότι: «3α. Από την έναρξη ισχύος του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 20 του άρθρου 118 του παρόντος, τα άρθρα 105 «Εγγραφή στα Νομαρχιακά Μητρώα - Υποχρεώσεις Υπηρεσιών» και 106 «Συμμετοχή στις δημοπρασίες - Όρια προϋπολογισμού» του ν. 3669/2008 και τα άρθρα 16 έως 21 του π.δ. 437/1981 (Α' 120) καταργούνται.»

εργολήπτας μικροέργων ή επιμέρους εργασιών: Χρωματισμών, περιφράξεων, συλλογής σπόρων, διανοίξεως λάκκων, φυτεύσεων, περιποιήσεων νεοφυτειών, κλαδεύσεων, εξορύξεως λίθων, επεξεργασίας, λίθων, εξορύξεως και καθορισμού άμμου και αμμοχαλίκου, συντηρήσεως αρδευτικών εγκαταστάσεων φυτωρίων, εργασιών ειδικότητας κτίστου, ξυλουργού και σιδηρουργού και μεταφορών υλικών δι' οποιδήποτε μέσου κ.λ.π., κατά τεμάχιον ή κατά μονάδα επιφανείας ή βάρους ή όγκου, ως και δια μισθώσεως με ωριαίαν ή ημερησίαν αποζημίωσιν πάσης φύσεως μηχανημάτων έργων και αυτοκινήτων οχημάτων. 2. ... 3. Αι μικροεργολαβίαι ανατίθεται είτε απ' ευθείας υπό του προϊσταμένου της εκτελούσης τα έργα τοπικής δασικής υπηρεσίας, άνευ δημοπρασίας, εφ' όσον η δαπάνη ... είτε υπό επιτροπής της παραγράφου 4 κατόπιν λήψεως εγγράφων προσφορών άνευ επίσης δημοπρασίας δια δαπάνην..., κατά τα εν τοις επομένοις διαλαμβανόμενα. Εις απάσας τας περιπτώσεις ταύτας η εκτέλεσις του έργου εν τω συνόλω θεωρείται γενομένη δι' αυτεπιστασίας...»

4. Στις διατάξεις του ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 Α'/08.08.2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 με τον τίτλο Αντικείμενο – Πεδίο Εφαρμογής

«2. Ο παρών νόμος θεσπίζει κανόνες: α) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι (άρθρα 2 έως 221), β) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 2 και 222 έως 338), γ) Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 έως 7, σε όλες τις συμβάσεις των περιπτώσεων α' και β', ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.»

Άρθρο 2 με τον τίτλο Ορισμοί (άρθρο 2 και άρθρο 33 παρ. 1 εδάφιο 6' της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

«1. Για τους σκοπούς του παρόντος εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί: ...

3. Πέραν των ορισμών της παραγράφου 1, ιδίως για τις ανάγκες εφαρμογής του Τίτλου 2 του Κεφαλαίου II του Μέρους Β` του Βιβλίου I:

1) ως «Κύριος του Έργου» νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα,...

6) ως «Φυσικό αντικείμενο» της σύμβασης νοείται η τεχνική υπηρεσία ή η μελέτη, που προσδιορίζεται από τη σύμβαση, ως το ζητούμενο αποτέλεσμα αυτής,

(α) «Μελέτη» είναι το αποτέλεσμα συστηματικής και αναλυτικής επιστημονικής και τεχνικής εργασίας και έρευνας σε συγκεκριμένο απλό ή σύνθετο γνωστικό αντικείμενο, που αποβλέπει ιδίως ...

(β) «Τεχνικές Υπηρεσίες» και «λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες» είναι οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή γνώσεων και ικανοτήτων με τη διάθεση κυρίως συγκεκριμένου επιστημονικού προσωπικού και άλλων μέσων επί ορισμένου χρόνου, που προσδιορίζεται είτε ημερολογιακά είτε σε συνάρτηση με ορισμένο γεγονός της παραγωγικής διαδικασίας.

7) ως «Προεκτιμώμενη αμοιβή» νοείται το προεκτιμώμενο από την αναθέτουσα Αρχή χρηματικό ποσό για την ολοκλήρωση των προκηρυσσόμενων μελετών ή τεχνικών υπηρεσιών, που καθορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 53 και αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης,...

15) Ως «κατηγορίες μελετών» και ως «υπηρεσίες επίβλεψης μελετών και έργων» νοούνται οι ακόλουθες κατηγορίες, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I του Προσαρτήματος Γ` : (1) Χωροταξικές και ρυθμιστικές μελέτες, (2) Πολεοδομικές και ρυμοτομικές μελέτες,... (24) Δασικές μελέτες (διαχείρισης δασών και ορεινών βοσκοτόπων, δασοτεχνικής διευθέτησης ορεινών λεκανών χειμάρρων, αναδασώσεων, δασικών οδών, δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και κατάρτισης δασικών χαρτών), (25) Μελέτες φυτοτεχνικής διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και έργων πρασίνου, ...»

Άρθρο 3 με τον τίτλο Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής (άρθρο 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

«1. Το παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221) θεσπίζει κανόνες για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που πραγματοποιούνται από αναθέτουσες αρχές, ανεξαρτήτως εκτιμώμενης αξίας αυτών, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο παρόν άρθρο....»

Άρθρο 5 με τον τίτλο Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170)

«Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός ΦΠΑ, ορίζονται τα ακόλουθα:

- α) 5.225.000 ευρώ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων,
- β) 135.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. ...
- γ) 209.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. ...
- δ) 750.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α'.

Τα κατώτατα όρια που καθορίζονται στις ως άνω περιπτώσεις α', β' και γ' ισχύουν, εφόσον δεν έχουν αναθεωρηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2014/ 24/ΕΕ.»

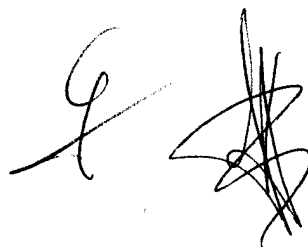
Άρθρο 116 με τον τίτλο Επιλογή των διαδικασιών

«1. Για δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν εκτός από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 26 και στις διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης και του συνοπτικού διαγωνισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 117 και 118 και στο σύστημα προεπιλογής του άρθρου 303 αναλόγως εφαρμοζόμενου. Τα ανώτατα χρηματικά όρια των άρθρων 117 και 118, μπορεί να αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμοδίου Υπουργού.

2. Στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων δεν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής».

Άρθρο 118 με τον τίτλο Απευθείας ανάθεση

«1. Προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ.

2. Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται η συγκρότηση συλλογικού οργάνου για το σκοπό αυτόν.

3. «3. Μετά την έκδοση της απόφασης απευθείας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει αυτή στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 38, με την επιφύλαξη του άρθρου 379 παράγραφος 3.⁴».

Η απόφαση ανάθεσης περιέχει κατ' ελάχιστο:...

4. Αν παραβιασθεί η υποχρέωση της παρ. 3, η σύμβαση είναι αυτοδίκαια άκυρη.

5. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η κάθε αναθέτουσα αρχή προκειμένου να προβεί στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης της παραγράφου 1 δημοσιεύει, μία φορά κατ' έτος και για διάστημα είκοσι ημερών, πρόσκληση για την κατάρτιση καταλόγων ενδιαφερομένων ανά κατηγορίες έργων/μελετών...».

Περαιτέρω, στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ II - ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ - ΤΙΤΛΟΣ 1- ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ -ΤΜΗΜΑ Ι και στο άρθρο 134 με τον τίτλο «Τρόπος κατασκευής» ορίζεται ότι:

«Τα δημόσια έργα κατασκευάζονται με εγκεκριμένη μελέτη εφαρμογής:⁵».

α) Είτε από ειδικευμένους οικονομικούς φορείς κατά τις κείμενες διατάξεις. Η έγκριση διεξαγωγής δημοπρασίας αποτελεί και έγκριση της κατασκευής του έργου με οικονομικό φορέα.

β) Είτε από τον φορέα κατασκευής του έργου με αυτεπιστασία μέσω κατάλληλης τεχνικής υπηρεσίας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 44, και προσωπικού που είτε υπάρχει είτε κατά περίπτωση προσλαμβάνεται και αμείβεται από τις πιστώσεις του έργου.»

Στην ΕΝΟΤΗΤΑ 7 με τίτλο ΑΥΤΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ορίζεται ότι:

Άρθρο 177 Εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία

«1. Η εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία, όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις της περίπτωσης β` του άρθρου 134, αποφασίζεται από την

⁴ Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3, όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 22 περ. 31 Ν.4441/2016, ΦΕΚ Α 227/6.12.2016, αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.4 άρθρου 47 Ν.4472/2017, ΦΕΚ Α 74/19.5.2017.

⁵ Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 134 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 22 περ. 35 Ν. 4441/2016 (ΦΕΚ Α 227/6.12.2016)

προϊσταμένη αρχή μετά από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Για την απόφαση αυτή λαμβάνονται υπόψη ιδίως Η Διευθύνουσα Υπηρεσία ορίζει τεχνικό υπάλληλο ή υπάλληλο με ειδικότητα συναφή με το φυσικό αντικείμενο του έργου, ως επιβλέποντα και άλλους υπαλλήλους ως βοηθούς του εφόσον απαιτείται. Με μέριμνα της υπηρεσίας συντάσσεται ...

2. Ο απαιτούμενος αριθμός του προσωπικού και των μηχανημάτων, οι ποσότητες των υλικών, ο τρόπος και ο ρυθμός απασχόλησης του προσωπικού, ανάλωσης υλικών, μίσθωσης και χρήσης μηχανημάτων και όλα τα άλλα αναγκαία για την εκτέλεση του έργου στοιχεία εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο αριθμός των μηχανημάτων έργων των οποίων η αγορά είναι αναγκαία για την κατασκευή του έργου εγκρίνεται από την προϊσταμένη αρχή από την οποία επίσης εγκρίνεται και ο τρόπος εκμετάλλευσης των μηχανημάτων μετά τη χρήση τους στο έργο. ...

3. Το απαιτούμενο προσωπικό προσλαμβάνεται, σύμφωνα με τις ισχύουσες για το φορέα κατασκευής σχετικές διατάξεις. ...

4. Από τις διατιθέμενες για το έργο πιστώσεις καταβάλλονται, με βάση νόμιμα δικαιολογητικά, όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για το έργο ...

5. Για την αγορά των υλικών και μηχανημάτων, τη μίσθωση μηχανικού εξοπλισμού ή την εκτέλεση μεταφορών, εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις που διέπουν κάθε φορά το φορέα κατασκευής. Για την ανάδειξη εργολάβων επί μέρους εργασιών που περιλαμβάνονται στην απολογιστική εκτέλεση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος Βιβλίου. Για την ανάδειξη αναδόχων παροχής επιμέρους υπηρεσιών σε τρίτους εφαρμόζονται οι διατάξεις που διέπουν το φορέα κατασκευής. ...

7. Για τις εργασίες που εκτελούνται με αυτεπιστασία συντάσσεται επιμέτρησή τους και απολογισμός της δαπάνης. Για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 170 και 172...»

Ακολούθως, στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016, με τον τίτλο καταργούμενες διατάξεις, ορίζεται ότι:

Άρθρο 377 με τον τίτλο Καταργούμενες διατάξεις

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις: «(1)...

(31) του Ν. 3669/2008 (Α` 116), πλην των άρθρων...

(40) του Ν. 3316/2005 (Α' 42), πλην των άρθρων ...

(60) του π.δ. 60/2007 (Α' 64),...

4. Καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο.»

5. Τέλος, με το άρθρο 119 του Ν. 4472/2017 (ΦΕΚ Α 74 19.5.2017) με τον τίτλο «Τροποποιήσεις διατάξεων άρθρων του ν. 4412/2016» ορίζεται ότι: «3α. Από την έναρξη ισχύος του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 20 του άρθρου 118 του παρόντος, τα άρθρα 105 «Εγγραφή στα Νομαρχιακά Μητρώα - Υποχρεώσεις Υπηρεσιών» και 106 «Συμμετοχή στις δημοπρασίες - Όρια προϋπολογισμού» του ν. 3669/2008 και τα άρθρα 16 έως 21 του π.δ. 437/1981 (Α' 120) καταργούνται.»

Ερμηνεία και εφαρμογή

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό και στο πλαίσιο του ερωτήματος συνάγονται τ' ακόλουθα:

6. Από τις προαναφερθείσες διατάξεις του Ν. 998/1979 προκύπτει ότι για τη διατήρηση, ανάπτυξη και βελτίωση του δασικού πλούτου της χώρας, καθώς και των εκτάσεων που χαρακτηρίζονται ως δάση και βρίσκονται γύρω από αστικές περιοχές, απαιτείται ένα σύνολο παρεμβάσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως δασοτεχνικά έργα και εκτελούνται είτε δι' αυτεπιστασίας, είτε δια εργολαβίας κατά τις γενικές διατάξεις περί δημοσίων έργων. Ειδικότερα, με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του νόμου αυτού, στην κατηγορία των ειδικών δασοτεχνικών έργων, κατατάσσονται τα πάσης φύσης έργα, που αφορούν στον προγραμματισμό, μελέτη και εκτέλεση των έργων δασικής οδοποιίας, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 15, των δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και δασικών κτιρίων, της δασοτεχνικής διευθέτησης χειμάρρων και των προστατευτικών αναδασώσεων, βελτιώσεων ορεινών βοσκοτόπων, τοποθέτησης πινακίδων, κατασκευής υδατοδεξαμενών και υδραγωγών, ως και συντήρησης ή επισκευής των εν γένει τεχνικών έργων και εγκαταστάσεων. Η αρίθμηση αυτή, αν και ενδεικτική, αναφέρεται σε έργα τα οποία έχουν σχέση με τεχνικές κατασκευές (οδοποιία, εγκαταστάσεις, διευθέτηση χειμάρρων κ.λπ.) και όχι μόνον σε αναδασώσεις (σχετ. η 226/2010 γνδ ΝΣΚ), όπως, εξάλλου, απαντάται και στην περιπτωσιολογία των δασικών μελετών του π.δ. 541/1978 που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν. 716/1977 και μετά την κατάργησή τους

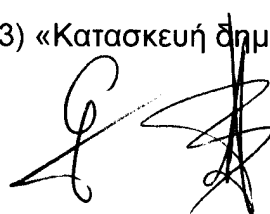
στην προαναφερθείσα παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 3316/2005. Περαιτέρω, με την παράγραφο 3 του άρθρου 16 του Ν. 998/1979 παρέχεται εξουσιοδότηση, ενόψει του ιδιαίτερου καθεστώτος, αυτού δηλ. της δασικής νομοθεσίας, για την έκδοση προεδρικού διατάγματος που θα ρυθμίζει τα θέματα των δασικών έργων και εργασιών, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης που αφορά γενικώς στα δημόσια έργα.

7. Με το εκδοθέν, κατ' εξουσιοδότηση της ανωτέρω διάταξης π.δ. 437/1981 ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, τα ζητήματα τόσο της σύνταξης των μελετών των δασοτεχνικών έργων, όσο και της εκτέλεσής τους, είτε με αυτεπιστασία, είτε με ανάθεση σε ιδιώτες.

Έτσι προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι στην περίπτωση που η εκπόνηση της δασοτεχνικής μελέτης ανατίθεται σε ιδιώτη μελετητή ή ιδιωτικά γραφεία μελετών εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 716/1977 (άρθρο 3 παρ. 1). Ο νόμος αυτός καταργήθηκε (με εξαίρεση τα άρθρα 3 έως και 10) με το άρθρο 30 του ν. 3164/2003 "Μητρώα Μελετητών, ανάθεση και εκπόνηση μελετών και παροχή συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις" (Α' 176), καταργηθείς στη συνέχεια με τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ Α' 42/22.2.2005) "Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις", του τελευταίου αυτού νόμου καταργηθέντος, ομοίως, με την παράγραφο 1 περ. 40 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016 (εκτός των άρθρων 2Α, της παραγράφου 2 του άρθρου 11 και των άρθρων 39 και 40). Με το ίδιο π.δ. (άρθρο 3 παρ. 2) προβλέπεται ότι στην περίπτωση που η σύνταξη της μελέτης δασοτεχνικού έργου ενεργείται με αυτεπιστασία, παρέχεται η δυνατότητα ανάθεσης της εκτέλεσης μερικών (βοηθητικών) εργασιών της μελέτης με απευθείας συμφωνία σε ιδιώτες δασολόγους, της αμοιβής τους οριζομένης κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 του ίδιου π.δ.

Περαιτέρω, ως προς την εκτέλεση των δασοτεχνικών έργων το επίμαχο π.δ. προβλέπει (άρθρο 8) στην περίπτωση της διενέργειας με εργολαβία, ήτοι ανάθεση της κατασκευής τους σε εργολήπτες, την εφαρμογή (κατά την εκτέλεσή τους) των διατάξεων περί δημοσίων έργων όπως ισχύουν.

Ο ν. 1418/1984 (Α'23) «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων», το εκτελεστικό αυτού π.δ. 609/1985 (Α'223) «Κατασκευή δημοσίων

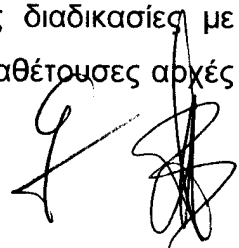

έργων» και το π.δ. 60/2007 (Α'64) «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί του συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών" ...», όπως οι διατάξεις τους κωδικοποιήθηκαν στο ν. 3669/2008 (Α'116) {«Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων», που εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 76 παρ. 6 και 7 του Συντάγματος, πριν την κατάργησή του με την παράγραφο 31 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016 (πλην των άρθρων 80 έως 110 αυτού που αφορούν το ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ με τον τίτλο «ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ – ΜΗΤΡΩΑ», για τα οποία προέβλεπε μεταγενέστερα ο ν. 4472/2017 με τις διατάξεις της παραγράφου 25 του άρθρου 118)}, ρύθμιζαν τα σχετικά ζητήματα ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων έργων.

Με τις διατάξεις του Κώδικα (ν. 3669/2008) καθιερώθηκαν ενιαίοι κανόνες για την κατασκευή όλων των δημοσίων έργων, που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994 (Α'28), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις (άρθρο 1) ενώ με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 180 προβλέφθηκε η δυνατότητα έκδοσης π.δ. για να γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές ή διαφοροποιήσεις των σχετικών ζητημάτων για την αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων φορέων και έργων. Και ο νόμος αυτός (Κώδικας) καταργήθηκε με την παράγραφο 1 περίπτωση 31 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016 (Α'147), πλην των άρθρων 80 έως 110 για τα οποία, κατά τα προαναφερθέντα, προβλέπει ήδη ο ν. 4472/2017 (άρθρο 118 παρ. 25).

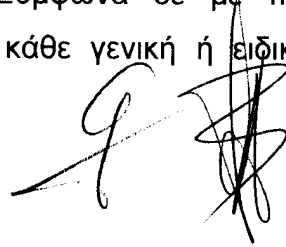
8. Με το ν. 4412/2016 (Α' 147) προσαρμόσθηκε η ελληνική νομοθεσία, μεταξύ άλλων, προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και καταργήθηκε η Οδηγία 2004/18/ΕΚ, όπως διορθώθηκε. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 1 με το νόμο αυτό θεσπίζονται κανόνες, μεταξύ άλλων, για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου 1 (άρθρα 2 έως 221), οι οποίοι εφαρμόζονται σε όλες αυτές τις συμβάσεις ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις του. Κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου οι διατάξεις

των άρθρων 116 έως 128 εφαρμόζονται αποκλειστικά στις παραπάνω συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω των ορίων που τίθενται με το άρθρο 5. {Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 116 με τον τίτλο «Επιλογή των διαδικασιών» οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν και στις διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης κατά τα προβλεπόμενα από το άρθρο 118 (εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α. ίση ή κατώτερη των 20.000€) και του συνοπτικού διαγωνισμού κατά τα προβλεπόμενα από το άρθρο 117 (εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των 60.000€ χωρίς Φ.Π.Α.) και στο σύστημα προεπιλογής των οικονομικών φορέων του άρθρου 303 αναλόγως εφαρμοζόμενου}. Περαιτέρω, στις διατάξεις του άρθρου 2, πέραν των ορισμών της παραγράφου 1, ιδίως για τις ανάγκες εφαρμογής του Τίτλου 2 του Κεφαλαίου II του Μέρους Β΄ του Βιβλίου I (Ειδικοί κανόνες στις Δημόσιες Συμβάσεις Μελετών και Παροχής Τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των άρθρων 182 έως 199 του νόμου αυτού) στην παράγραφο 3.15 ως "κατηγορίες μελετών" νοούνται και οι δασικές μελέτες (περιπτ. 24), που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I του Προσαρτήματος Γ΄. Στις διατάξεις του άρθρου 6 ορίζονται οι μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και στο άρθρο 10 οι ειδικές εξαιρέσεις για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών. Στις διατάξεις του άρθρου 26 προβλέπεται η προσφυγή των ανατεθουσών αρχών, μεταξύ άλλων, στις ανοιχτές ή κλειστές διαδικασίες των άρθρων 27 και 28 αντίστοιχα και ότι ο διαγωνισμός προκηρύσσεται μέσω προκήρυξης σύμβασης, κατ' εφαρμογή των άρθρων 63 (μη εφαρμοζόμενου στις δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων) και 122 (προκηρύξεις σύμβασης για όλες τις διαδικασίες σύναψης σύμβασης κάτω των ορίων) κατά περίπτωση, στις διατάξεις του άρθρου 32 προβλέπεται ότι στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 6, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (παρ. 1) και ότι η διαδικασία αυτή μπορεί να χρησιμοποιείται στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση ενώ οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές

για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη (παρ. 2 γ). Στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 38 προβλέπεται ότι το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων («ΚΗΜΔΗΣ») έχει ως σκοπό τη συλλογή, την επεξεργασία και τη δημοσιοποίηση στοιχείων αναφορικά με τις συμβάσεις του παρόντος Βιβλίου, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, προφορικώς ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές και ΚΑΑ, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ (άνευ ΦΠΑ) και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης και ότι με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του καθ' ύλην συναρμόδιου Υπουργού μπορούν να ορίζονται ειδικότερα οι συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Στις διατάξεις του άρθρου 44 προβλέπεται ότι απαιτείται για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης η αρμόδια τεχνική υπηρεσία κάθε αναθέτουσας αρχής να διαθέτει ελάχιστη στελέχωση (189/2017 γνδ ΝΣΚ) και στις διατάξεις του άρθρου 118 τίθενται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της απευθείας ανάθεσης (εκτιμώμενη αξία χωρίς Φ.Π.Α. έως 20.000€, δυνατότητα απευθείας ανάθεσης τμημάτων μίας σύμβασης υπό όρους, ώστε να αποφεύγεται η καταχρηστική εφαρμογή της, δημοσίευση απόφασης απευθείας ανάθεσης στο ΚΗΜΔΗΣ, άλλως η απόφαση είναι αυτοδικαίως άκυρη, δημοσίευση πρόσκλησης για την κατάρτιση καταλόγων ενδιαφερομένων και διενέργεια δημόσιας ηλεκτρονικής κλήρωσης, δημοσίευση αναγγελίας της σύμβασης πριν την υπογραφή της κλπ). Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 121 (όπως το δεύτερο εδάφιο της περ. α' της παραγράφου 1 προστέθηκε με το άρθρο 107 παρ. 29 Ν. 4497/2017, ΦΕΚ Α 171/13.11.2017) καθορίζονται οι προθεσμίες διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων. Έτσι, στην ανοικτή διαδικασία, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε είκοσι δύο (22) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ και σε περίπτωση που επείγουσα κατάσταση δεόντως τεκμηριωμένη από την αναθέτουσα αρχή καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης αυτής προθεσμίας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ελάχιστη προθεσμία που δεν είναι μικρότερη των δεκαπέντε (15)

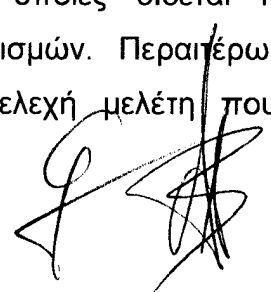
ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ (παρ.1.περ. α). Στις διατάξεις του άρθρου 122, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 47 παρ. 7 του ν. 4472/2017 (Α'74), ορίζεται ότι με την επιφύλαξη των άρθρων 26 παρ. 2 (περιπτώσεις προσφυγής στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση), 32 (ειδικές περιπτώσεις προσφυγής στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση), 117 (συνοπτικός διαγωνισμός) και 118 (απευθείας ανάθεση) οι προκηρύξεις σύμβασης για όλες τις διαδικασίες σύναψης σύμβασης κάτω των ορίων χρησιμοποιούνται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού. Ακολούθως, στις διατάξεις του άρθρου 136, που περιλαμβάνεται στην ΕΝΟΤΗΤΑ Ι – ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΙΙ (ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΤΙΤΛΟΣ Ι ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ – ΤΜΗΜΑ ΙΙ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ, τίθενται κανόνες κατά τη διοίκηση - διαχείριση του έργου, τόσο στην περίπτωση της ανάθεσης σε ανάδοχο, όσο και στην κατασκευή του έργου με αυτεπιστασία ενώ, περαιτέρω, στις διατάξεις του άρθρου 177 (ΕΝΟΤΗΤΑ 7 – ΑΥΤΕΠΙΣΤΑΣΙΑ) ορίζονται τα σχετικά ζητήματα της εκτέλεσης εργασιών με αυτεπιστασία, όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις της περίπτωσης β' του άρθρου 134 (κατάλληλη τεχνική υπηρεσία, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 44), μεταξύ άλλων, της πρόσληψης του απαιτούμενου προσωπικού, σύμφωνα με τις ισχύουσες για το φορέα κατασκευής σχετικές διατάξεις, της αγοράς υλικών και μηχανημάτων, της μίσθωσης μηχανικού εξοπλισμού ή την εκτέλεση μεταφορών, εφαρμοζομένων των αντίστοιχων διατάξεων που διέπουν κάθε φορά το φορέα κατασκευής και της ανάδειξης εργολάβων επιμέρους εργασιών, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου. Τέλος, με το άρθρο 377 παρ. 1 του νόμου (4412/2016) καταργούνται από την έναρξη ισχύος, (όπως αυτή ειδικώς ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 379), μεταξύ άλλων, {περ. 31, όπως το πρώτο εδάφιο της αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 περ. 66 του ν. 4441/2016 (Α'227)} οι διατάξεις του ν. 3669/2008 (Α'116), πλην των άρθρων 80 έως 110 (για τα οποία, κατά τα προαναφερθέντα, έλαβε χώρα μεταγενέστερη νομοθετική ρύθμιση), {περ. 40} οι διατάξεις του ν. 3316/2005 (Α'42) πλην των αναφερόμενων στο εν λόγω άρθρο διατάξεων και {περ. 60} οι διατάξεις του π.δ. 60/2007 (Α'64). Σύμφωνα δε με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου (377) καταργείται κάθε γενική ή ειδική

διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο.

9. Από την αιτιολογική έκθεση του ν. 4412/2016 προκύπτουν τ' ακόλουθα: (σελ. 3) «Το Μέρος Α του Βιβλίου Ι του σχεδίου νόμου αποτελεί προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (L94). Το άρθρο 3 προσδιορίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι. Η αυξανόμενη ποικιλομορφία της δημόσιας δράσης κατέστησε αναγκαίο τον σαφέστερο ορισμό της ίδιας της έννοιας της δημόσιας σύμβασης και της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, δηλαδή της διαδικασίας ανάθεσης και εκτέλεσης της δημόσιας σύμβασης. Ταυτόχρονα επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις ανεξαρτήτως εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε άλλες διατάξεις του Βιβλίου Ι του σχεδίου νόμου. Πέραν τούτου η ως άνω διευκρίνιση δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι του σχεδίου νόμου σε σύγκριση με εκείνο του π.δ. 60/2007 ή του Μέρους Β του ν. 4281/2014 (*ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ*) ...» και περαιτέρω (σελ. 75 επ.) «Στο άρθρο 376 περιέχονται οι μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν ζητήματα επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου σε εν εξελίξει διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου. ... Στο άρθρο 377 περιλαμβάνονται οι καταργούμενες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου συναφείς διατάξεις. Δεδομένου ότι το υφιστάμενο εθνικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων συγκροτείται από μία πληθώρα νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που ρυθμίζουν τη σύναψή τους ανάλογα είτε με την αναθέτουσα αρχή (κεντρική κυβέρνηση / τοπική αυτοδιοίκηση, κρατικά ελεγχόμενα νομικά πρόσωπα), είτε το είδος της σύμβασης (έργα / προμήθειες / υπηρεσίες) είτε ακόμη και τον κλάδο της αγοράς (υγεία / πληροφορική κ.ο.κ.), κρίνεται απαραίτητη η απλοποίησή του και η ύπαρξη όσο το δυνατόν μικρού αριθμού νομοθετημάτων, καθώς η πολυδιάσπαση που υπάρχει σήμερα είναι σε σημαντικό βαθμό περιττή και δημιουργεί εύλογη σύγχυση, τόσο στις

αναθέτουσες αρχές, όσο και στους οικονομικούς φορείς. Η ρητή αναφορά στο άρθρο 377 των καταργούμενων διατάξεων αποσκοπεί ακριβώς στην άρση οποιασδήποτε αμφιβολίας ή σύγχυσης σχετικά με τις εφαρμοστέες -κατόπιν της έναρξης ισχύος του νόμου- διατάξεις συναφών νομοθετημάτων και συνέχεται άμεσα με το σκοπό της απλοποίησης και ενοποίησης του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων που σκοπείται με τον παρόντα νόμο. Ειδικότερα, ενδεικτικά αναφέρεται ότι καταργούνται στο σύνολό τους τα π.δ. 59/2007 και 60/2007, τα οποία είχαν εναρμονίσει το εθνικό δίκαιο με τις διατάξεις των Οδηγιών 2004/18/EK και 2004/17/EK (*εκ παραδρομής τίθεται λανθασμένα η αντιστοίχιση*) αντίστοιχα, καθώς οι διατάξεις αυτές ενσωματώνονται πλέον στο κείμενο του παρόντος νόμου, οι διατάξεις του ν.3369/2008 (ενν. προφανώς το ν. 3669/2008), καθώς και του ν.3316/2005 που ρυθμίζουν ζητήματα ανάθεσης συμβάσεων έργων και ανάθεσης μελετών αντίστοιχα, εκτός από τις διατάξεις τους που αφορούν ζητήματα μητρώων. ... Καταργούνται επίσης οι διατάξεις των άρθρων 133 (*αφορά εξαιρέσεις από διενέργεια διαγωνισμών και σύναψη σύμβασης με απευθείας ανάθεση ή πρόχειρο διαγωνισμό*) και 134 του ν. 4270/2014 που αφορούν ζητήματα ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, τα οποία ρυθμίζονται πλέον από τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Καταργούνται, επιπλέον οι κατ' εξουσιοδότηση των ν. 2286/1995 και 2362/1995 εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις που καθορίζουν χρηματικά όρια για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων με απευθείας ανάθεση ή συνοπτικές διαδικασίες (πρόχειρο διαγωνισμό), καθώς τα ζητήματα αυτά ρυθμίζονται αναλυτικά από τον παρόντα νόμο. Ιδιαίτερα σημαντικό βήμα για την ενοποίηση και απλοποίηση του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων είναι και η ρητή κατάργηση κανονισμών ανάθεσης και εκτέλεσης προμηθειών, υπηρεσιών και έργων διαφόρων φορέων, οι οποίοι ρυθμίζουν ειδικά και εξατομικευμένα για έκαστο φορέα ζητήματα ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, γεγονός που συντηρεί την πολυδιάσπαση του εθνικού νομικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων και το οποίο πρέπει άμεσα να αντιμετωπιστεί με την κατάργησή τους. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού καταργούνται και οι διατάξεις των νόμων, με τις οποίες δίδεται η εξουσιοδότηση για την έκδοση των εν λόγω Κανονισμών. Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, παρά την ενδελεχή μελέτη που

πραγματοποιήθηκε για την ανεύρεση όλων των ειδικών διατάξεων/Κανονισμών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, ενδεχομένως δεν εξαντλείται το ζήτημα με τη ρητή κατάργηση των απαριθμούμενων Κανονισμών και των εξουσιοδοτικών τους διατάξεων, καταργείται και κάθε νομοθετική διάταξη η οποία εξουσιοδοτεί για την έκδοση πράξεων κανονιστικής ισχύος για θέματα που ρυθμίζουν τη σύναψη και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων του παρόντος νόμου, καθώς και οι εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις δυνάμει της εν λόγω εξουσιοδότησης.) Τέλος, δεδομένου ότι, παρά την αναλυτική απαρίθμηση των καταργούμενων διατάξεων, ενδεχομένως αυτή δεν είναι εξαντλητική, λόγω της ύπαρξης διάσπαρτων ρυθμίσεων στο εθνικό δίκαιο που άπτονται ζητημάτων δημοσίων συμβάσεων, τίθεται μία γενική διατύπωση περί κατάργησης και κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του σχεδίου νόμου ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο.....»

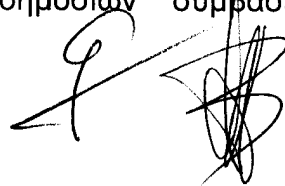
10. Όπως έχει κριθεί (πρβλ. ΣτΕ 2860/2015, ΕΣ 90/2007 (ΠΡΑΞΗ), ΣτΕ 1006/2007 Αναστ.), εξαιτίας του ιδιαίτερου καθεστώτος και των ειδικών διατάξεων της δασικής νομοθεσίας που ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα, οι διατάξεις αυτές εάν δεν έχουν κατ' αρχήν καταργηθεί ρητώς, εξακολουθούν να διατηρούνται και να ισχύουν.

Με τις ειδικές διατάξεις του π.δ. 437/1981, εκδοθέντος κατ' εξουσιοδότηση της (μη ανακληθείσας ή καταργηθείσας) διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 16 του ν. 998/1979, ρυθμίσθηκαν, κατά τα προαναφερθέντα, τα σχετικά ζητήματα που αναφέρονται σε δασοτεχνικά έργα και εργασίες, των άρθρων 16 έως 21 αυτού [ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' με τον τίτλο «Εργολήπται δημοσίων δασοτεχνικών έργων και εργασιών (Ε.Δ.Δ.Ε.)»] καταργηθέντων ρητώς με το άρθρο 119 παρ. 3α του ν. 4472/2017 (Α'74). Ως προς το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου, για τη σύνταξη μελετών των δασοτεχνικών έργων με τη διαδικασία της ανάθεσης οι διατάξεις αυτές παραπέμπουν ήδη στο ν. 4412/2016 και για την εκτέλεση των δασοτεχνικών έργων με την ίδια διαδικασία (ανάθεσης) στο δίκαιο των δημοσίων έργων όπως εκάστοτε ισχύει (ήδη ν. 4412/2016, σκ. 7).

Περαιτέρω, οι διατάξεις των άρθρων 2 έως 221 του ν. 4412/2016 (Α'147-σκ.8) εφαρμόζονται κατ'αρχήν σε όλες τις συμβάσεις, ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών (εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους

διατάξεις του νόμου) ενώ ορισμένες από τις διατάξεις του εφαρμόζονται αποκλειστικά, όπως οι διατάξεις των άρθρων 116 έως 128 στις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη των ορίων που τίθενται με το άρθρο 5, οι διατάξεις των άρθρων 134 έως 181 στην εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων έργων και οι διατάξεις των άρθρων 182 έως 199 στην εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών. Όπου ο νομοθέτης ήθελε να εξαιρέσει περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων από την εφαρμογή είτε του συνόλου των διατάξεων του ν. 4412/2016 (όπως στις ειδικές περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών του άρθρου 10), είτε ειδικότερων διατάξεων του (όπως στην περίπτωση του άρθρου 38 περί «ΚΗΜΔΗΣ», που παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης κ.υ.α. που να ορίζει συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου τούτου ή στην περίπτωση του άρθρου 177 περί εκτέλεσης εργασιών με αυτεπιστασία, που προβλέπεται με τις διατάξεις της παραγράφου 8 ότι στην περίπτωση αρχαιολογικού έργου, που ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, μπορεί να προβεί σε απ' ευθείας ανάθεση συμβάσεων, με δαπάνη μη υπερβαίνουσα το ποσό των 15.000€, δεν έχουν εφαρμογή οποιεσδήποτε συναφείς διατάξεις) το όρισε ρητά. Περαιτέρω, στον τελευταίο αυτό νόμο δεν υφίσταται διάταξη αντίστοιχη της παραγράφου 3 του άρθρου 180 του ν. 3669/2008 που προέβλεπε (σκ. 7) τη δυνατότητα έκδοσης π.δ. με το οποίο να γίνονται αναγκαίες προσαρμογές ή διαφοροποιήσεις των σχετικών θεμάτων εκτέλεσης έργων που ρυθμιζονταν από τον κώδικα αυτό, για την αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων φορέων του τότε Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 377 του ίδιου νόμου καταργήθηκαν οι ν. 3669/2008 (παρ.1 περ.31) και 3316/2005 (παρ.1 περ.40), πλην των μνημονευόμενων στο άρθρο αυτό διατάξεων και το π.δ. 60/2007 (παρ. 1 περ.60), καθώς και κάθε γενική ή ειδική διάταξη που αντιτίθεται στις διατάξεις του ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο (παρ.4).

Από την ιστορική ερμηνεία των εφαρμοζόμενων στα δασοτεχνικά έργα και εργασίες νομοθετημάτων προκύπτει η βούληση του νομοθέτη να εφαρμόζονται επ' αυτών, εκτός των διατάξεων του π.δ. 437/1981, οι διατάξεις που εφαρμόζονται γενικώς στις συμβάσεις μελετών και έργων. Περαιτέρω, από την οικεία αιτιολογική έκθεση του ν. 4412/2016 (Α'147, σκ. 9) προκύπτει ο σκοπός του νομοθέτη, με την ενσωμάτωση της σχετικής Οδηγίας, να απλοποιήσει και ενοποιήσει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων,

συμπεριλαμβάνοντας γενικούς κανόνες εφαρμοζόμενους σε όλες τις συμβάσεις δημοσίων έργων και μελετών του Βιβλίου 1 και καταργώντας διατάξεις που είναι αντίθετες ή ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα με άλλο τρόπο.

Κατόπιν τούτων, συνάγεται ότι οι επιμέρους διατάξεις του π.δ. 437/1981 (Α'120) που αφορούν στο υπό κρίση ερώτημα (σκ. 3), πλην ενδεχομένως διατάξεων του που ρυθμίζουν ειδικότερα θέματα, εκφεύγοντα του ρυθμιστικού πεδίου εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α'147), έπαυσαν να ισχύουν μετά την έναρξη ισχύος (κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 379), του νόμου αυτού, οι οικείες διατάξεις του οποίου ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, εξαντλητικώς τα ζητήματα της εκπόνησης μελετών και της εκτέλεσης δασοτεχνικών έργων και εργασιών είτε με αυτεπιστασία, είτε με ανάθεση.

Απάντηση

11. Κατάκολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδοτεί ομοφώνως ως εξής: οι επιμέρους διατάξεις του π.δ. 437/1981 (Α'120) που αφορούν στο υπό κρίση ερώτημα (σκ. 3), πλην ενδεχομένως διατάξεων του που ρυθμίζουν ειδικότερα θέματα, εκφεύγοντα του ρυθμιστικού πεδίου εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α'147), έπαυσαν να ισχύουν μετά την έναρξη ισχύος (κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 379), του νόμου αυτού, οι οικείες διατάξεις του οποίου ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, εξαντλητικώς τα ζητήματα της εκπόνησης μελετών και της εκτέλεσης δασοτεχνικών έργων και εργασιών είτε με αυτεπιστασία, είτε με ανάθεση, κατά τα αναφερόμενα στη σκ.10.

Θεωρήθηκε

Αθήνα 30.01.2018

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Βασιλική Δούσκα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Γιολάντα Παπαρούνη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.